

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Holbergsgade 6
1057 København K
Att.: Susanne Beck Petersen

Mail: sum@sum.dk og sbpe@sum.dk

Telefon 72 48 60 00

Fax 72 48 60 01

Email: sl@sl.dk

Girokonto 402-3951

Ref. ASA/lh
Dok.nr. 2208572

Sag.nr. 2014-SLCSFA-
01833

28. august 2014

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse har den 11. juli 2014 bedt Socialpædagogernes Landsforbund om eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien.

Baggrunden for lovudkastet er psykiatriudvalgets rapport fra oktober 2013 "En moderne, åben og inkluderende indsats for mennesker med psykiske lidelser" samt regeringens målsætning om, at brugen af tvang i psykiatrien skal reduceres.

Hovedformålet med forslaget er ifølge bemærkningerne at øge fokus på ligeværd, patientindflydelse, dialog og samarbejde i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på en psykiatrisk afdeling for at sikre, at anvendelse af tvang kun sker, når alle andre muligheder er udtømt.

Udkastet til lovforslag indeholder følgende ændringer i forhold til den gældende lovgivning:

1. at mindreårige psykiatriske patienters retsstilling fremgår tydeligt af psykiatriloven
2. at psykiatriloven får en formålsbestemmelse med fokus på selvbestemmelse, ligeværd og respekt for den enkelte
3. at der er fokus på at indhente forhåndstilkendegivelser fra patienten ved indlæggelsessamtalen eller snarest muligt herefter
4. at der ved tvangsbehandling er fokus på patientinddragelse og alternativer til den foreslåede behandling
5. at kriterier for og tilsyn med tvangsfiksering skærpes
6. at oppegående tvangsfiksering får en permanent hjemmel
7. at det bliver muligt at foretage undersøgelse af post, patientstuer og ejendele samt kropsvisitation efter § 19 a i loven, uden at der foreligger en begrundet mistanke i forhold til en konkret patient
8. at Lægeforeningen så vidt muligt skal indstille læger, der er speciallæger i psykiatri til Det Psykiatriske Patientklagenævn
9. at forsøgsordningen med tvungen opfølgning efter udskrivning udvides med yderligere fire år.

Ad 1

Af afsnittet i bemærkningerne "Overvejelser om mindreårige psykiatriske patienters rettigheder" fremgår det, at det vil være hensigtsmæssigt med en konkret og individuel modenhedsvurdering af en mindreårig for at finde ud af, om det pågældende barn/den pågældende unge er i stand til at forstå og tage stilling til en behandling, - herunder evt. tvang.

Det foreslås så, at der ikke er tale om tvang i de tilfælde, hvor "sundhedspersonen" efter en individuel vurdering skønner, at en borger under 18 år ikke selv er i stand til at forstå konsekvenserne af sin stillingtagen, og der foreligget informeret samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden.

Socialpædagogerne mangler nogle nærmere overvejelser om modenhedsvurderingen, - herunder hvem der skal foretage den - en definition af begrebet "sundhedsperson".

Socialpædagogerne vil foreslå, at alle indgreb, som en borger under 18 år modsætter sig, forelægges Patientklagenævnet til efterprøvning.

Det bør fremgå af lovteksten, at forældre, der kommer i en situation, hvor de bliver bedt om at tage stilling til en behandling mv., har krav på en uafhængig støtte i forbindelse med deres overvejelser og beslutning.

Socialpædagogerne er meget tilfredse med, at det af afsnit 3.1.3 i de almindelige bemærkninger fremgår, at et alvorligt indgreb som tvangsfiksering i udgangspunktet ikke bør anvendes over for mindreårige.

Ad 2

Der indsættes en formålsbestemmelse i loven, hvor det fremgår, at formålet med iværksættelse og gennemførelse af tvang skal ske i overensstemmelse med grundlæggende retssikkerhedsprincipper. Det vil blandt andet sige, at borgeren skal have at vide, hvad baggrunden er for en myndighedsafgørelse, og at borgeren i den forbindelse skal høres. Desuden skal der kunne klages over en afgørelse.

Socialpædagogerne vil foreslå, at der i formålsbestemmelsen indføjes en passus om muligheden for uafhængig støtte til en borger i forbindelse med denne form for beslutninger.

Ad 3

Det bliver indsat i loven, at der skal indhentes forhåndstilkendegivelser i forbindelse med en borgers indlæggelsessamtale. Hvis det efter en lægefaglig vurdering ikke er muligt med forhåndstilkendegivelser ved indlæggelsen, skal det ske snarest muligt efter. I forbindelse med indlæggelsessamtalen bliver der også pligt til, sammen med borgeren - så vidt det er muligt - at tage stilling til inddragelse af pårørende eller andre i borgerens netværk.

Socialpædagogerne har ikke bemærkninger til indholdet i forslaget, men vil på baggrund af nogle gennemlæsninger af lovteksten samt bemærkninger foreslå, at ministeren får en bemyndigelse til at uddybe de pågældende bestemmelser - herunder specielt om muligheden for at inddrage pårørende og netværkspersoner - i form af en bekendtgørelse. Det vil være tiltrængt.

Ad 4

Det indføres i loven, at behandling uden patientens samtykke skal være "i overensstemmelse med faglig anerkendt standard og forsvarlig klinisk praksis på det psykiatriske område".

Hvis en borger ikke giver samtykke til en behandling, skal der tages stilling til, om der kan tilbydes en anden behandling, som borgeren vil give samtykke til.

Socialpædagogerne er enig i, at det bliver præciseret, at der altid skal tages stilling til en alternativ behandling, hvis en borger ikke vil give samtykke til en behandling.

Ad 5

Her foreslås det, at tvangsfiksering kun må anvendes kortvarigt. Dog vil en borger kunne tvangsfikseres i længere tid, hvis der er såkaldt væsentlige grunde til det – herunder hensynet til borgerens eller andres liv, førlighed eller sikkerhed. Desuden bliver det overlægen, der skal tage stilling til en tvangsfiksering og ikke som i dag lægen.

Hvis en tvangsfiksering udstrækkes til at vare længere end 24 timer (en reduktion fra de nuværende 48 timer), så skal der foretages en vurdering af udenforstående speciallæge.

Den fornyede lægelige vurdering om fortsat anvendelse af tvangsfiksering, som i dag skal ske mindst fire gange i døgnet, skal efter forslaget nu ske tre gange i døgnet.

Hvis en tvangsfiksering varer længere end 30 sammenhængende dage, bliver der pligt til at foretage en indberetning senest tre dage efter de 30 dage til Sundhedsstyrelsen. Sundhedsstyrelsen skal så vurdere, om der skal sættes tilsynsinitiativer i gang over for den pågældende afdeling.

Socialpædagogerne har ikke bemærkninger til de pågældende bestemmelser.

Ad 6

Ifølge forslaget vil der fortsat være hjemmel til anvendelse af oppegående tvangsfiksering på Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland.

Socialpædagogerne har ikke bemærkninger til dette forslag.

Ad 7

Der bliver ifølge forslaget hjemmel til, at overlægen, ved en mistanke om blandt andet rusmidler eller farlige genstande i en afdeling uden retskendelse, kan beslutte, at en borgers post skal åbnes og kontrolleres, at en borgers stue og ejendele skal undersøges eller at der skal foretages en kropsvisitation af en borger.

Socialpædagogerne vil foreslå, at denne form for beslutninger skal kunne påklages til Patientklagenævnet og eventuelt videre til Patientankenævnet.

Ad 8

Ved hver statsforvaltning er der oprettet et psykiatrisk Patientklagenævn, hvor der blandt andet er beskikket medlemmer efter indstilling fra Lægeforeningen. Som noget nyt skal Lægeforeningen – så vidt muligt – indstille læger, der er speciallæger i psykiatri.

Det har Socialpædagogerne ingen bemærkninger til.

Ad 9

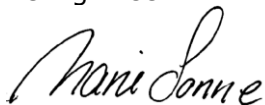
Forsøgsordningen med tvungen opfølgning efter udskrivning bliver forlænget med fire år. Årsagen er, at det ikke har været muligt at foretage endelig vurdering af ordningen på grund af mangelfulde data. Der er med andre ord ikke et tilstrækkeligt grundlag for at gøre ordningen permanent.

Socialpædagogerne vil anbefale, at der i forbindelse med den tvungne opfølgning efter udskrivning tilføjes en forpligtelse til løbende at tilbyde andre former for behandling end den medicinske.

Som tidligere nævnt er et af formålene med initiativerne i lovudkastet at reducere anvendelsen af tvang i psykiatrien. Socialpædagogerne kan godt være i tvivl om, hvorvidt det vil blive opnået via den ændrede lovgivning. Socialpædagogerne vil derfor foreslå, at der nedsættes en følgegruppe blandt andet bestående af repræsentanter for bruger- og pårørendeorganisationer, der løbende følger virkningen af den nye lovgivning.

Socialpædagogerne skal endvidere understrege, at der i høringssvaret udelukkende er taget stilling til ovennævnte ændringer i forbindelse med anvendelse af tvang i psykiatrien.

Venlig hilsen

Marie Sonne
Forbunds næstformand